

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY
NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV
Z RUSKÉHO JAZYKA/ÚROVEŇ C1**

BRATISLAVA 2016

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu Slovenskej republiky dňa 21. 12. 2016
pod číslom 2016-25786/49974:1-10B0 s platnosťou od 1. 9. 2018

Obsah

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU DRUHÝ VYUČOVACÍ JAZYK VO VZDELÁVACEJ OBLASTI JAZYK A KOMUNIKÁCIA	3
2. CIEĽOVÉ KOMPETENCIE	4
3. KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE	7
4. FUNKCIE JAZYKA	10
5. KOMUNIKAČNÉ TÉMY, TYPY TEXTOV A ŽÁNROV, ŠTYLISTIKA, SLOVNÁ ZÁSOBA, LEXIKOLÓGIA, FRAZEOLÓGIA	11
6. ILUSTRATÍVNA ŠPECIFIKÁCIA – JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY	17
7. INTERKULTÚRNA DIMENZIA	25

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU DRUHÝ VYUČOVACÍ JAZYK VO VZDELÁVACEJ OBLASTI JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Vyučovací predmet druhý vyučovací jazyk patrí medzi všeobecnovzdelávacie predmety a je súčasťou vzdelávacej oblasti *Jazyk a komunikácia*. Táto vzdelávacia oblasť je zameraná na postupné osvojovanie si jazyka, ako nástroja myslenia, komunikácie a zdroja osobného a kultúrneho obohatenia človeka. Dôraz sa kladie na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu, uvedomenie si a rešpektovanie kultúrnej a jazykovej rôznorodosti. Spolu s komunikačnými jazykovými kompetenciami sa rozvíjajú i všeobecné kompetencie, čo poskytuje priestor pre uplatnenie medzipredmetových vzťahov.

Cieľom vzdelávania v druhom vyučovacom jazyku je, aby žiak po absolvovaní štúdia dosiahol z druhého vyučovacieho jazyka komunikačnú úroveň C1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (ďalej aj SERR). Ide o úroveň, po dosiahnutí ktorej je používateľ jazyka definovaný ako „skúsený používateľ“ (SERR, s. 26).

Absolvent bilingválneho vzdelávania dokáže v druhom vyučovacom jazyku nielen porozumieť, ale aj ústne a písomne prezentovať odborné témy z oblastí vyučovacích predmetov, ktoré sú na škole v danom jazyku vyučované. Podmienkou dosiahnutia komunikačnej úrovne C1 je zvládnutie všetkých jazykových štruktúr, lexiky a komunikačných kompetencií, ktoré vymedzujú nižšie referenčné úrovne SERR (A1, A2, B1, B2).

Globálna stupnica Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky uvádza, že na komunikačnej úrovni C1 žiak:

- sa dokáže vyjadriť plynulo a spontánne, takmer bez zjavnej námahy, bez zjavného hľadania výrazov,
- dokáže zvoliť vhodnú formuláciu zo širokých možností jazyka na to, aby sa jasne vyjadril bez nutnosti obmedziť to, čo chce povedať,
- dokáže porozumieť širokému rozsahu náročných, dlhších textov a rozoznať ich implicitné významy,
- má zvládnutý taký široký lexikálny repertoár, ktorý mu umožňuje opismi ľahko preklenúť prípadné nedostatky,
- dokáže využívať jazyk pružne a účinne na spoločenské, akademické či profesijné účely,
- dokáže vytvoriť zrozumiteľný, dobre usporiadaný a podrobný text na zložité témy (upravené SERR, 2013, s. 26 – 31).

2. CIEĽOVÉ KOMPETENCIE

2.1 VŠEOBECNÉ KOMPETENCIE

Žiak na úrovni C1 uplatňuje medzipredmetové kompetencie a disponuje:

- **všeobecnými vedomosťami** – vedomosťami o osobách, inštitúciách, udalostiach, procesoch, operáciách, vzťahoch a o krajinách, v ktorých sa daný jazyk používa,
- **sociokultúrnymi vedomosťami** – vedomosťami týkajúcimi sa spoločnosti a kultúry spoločenstva, v ktorom sa jazyk používa (vedomosti o každodennom živote, životných podmienkach, medziludských vzťahoch, hodnotách a presvedčeniach, znalosť reči tela, spoločenských konvencií a rituálov),
- **interkultúrnym povedomím** – vedomosťami o spoločných črtách a rozdieloch medzi svojím „východiskovým svetom“ a „svetom cieľového spoločenstva“,
- **praktickými zručnosťami a schopnosťami** – schopnosťou správať sa v súlade s konvenciami, schopnosťou vykonávať bežné aj špecifické činnosti potrebné pri práci, učení sa, trávení voľného času, vnímavosťou voči kultúre, schopnosťou prekonávať stereotypné vzťahy,
- **postojmi a motiváciou** – hodnotami, presvedčením, osobnostnými faktormi,
- **schopnosťou učiť sa** – citom pre jazyk, komunikačným vedomím, schopnosťou osvojovať si výslovnosť, schopnosťou študovať, schopnosťou vyhľadávať a využívať materiály, nové technológie.

Žiak tieto vedomosti a schopnosti vedome získava, dopĺňa, kriticky hodnotí a uplatňuje.

Interkultúrne kompetencie ako súčasť všeobecných kompetencií sú kompetencie, ktoré umožňujú rozvoj a lepšie pochopenie inakosti, vytvorenie väzby medzi kognitívnym a afektívnym učením sa, umožňujú nadobúdanie nových skúseností. Vyučovací predmet druhý vyučovací jazyk poskytuje priestor pre rozvoj týchto kompetencií vďaka implicitnej vlastnosti jazyka ako nositeľa kultúrnych hodnôt a nástroja ich ďalšieho šírenia a spoznávania. Učiaci sa je schopný plniť úlohu sprostredkovateľa medzi účastníkmi dvoch (alebo viacerých) odlišných kultúrnych skupín a vlastnej kultúrnej skupiny.

Interkultúrne vzdelávanie má preto za cieľ postaviť učiaceho sa do úlohy sociálneho aktéra a nezameriavať sa prioritne na osvojenie civilizačných znalostí. Rozvoj jazykovej výučby má potenciál smerovať k tomu, aby učiaci sa nadobudol otvorené, aktívne postoje a kritické pochopenie toho, ako pozitívne spracúvať inakosť. Cieľom je rozvíjať záujem o objavovanie kultúrnej rozmanitosti. Interkultúrne vzdelávanie je založené na dynamickom rozvoji kultúrnej a sociálnej identity učiaceho sa.

Žiak na úrovni C1 dokáže:

- pri stretnutiach s rozmanitými spoločenskými a kultúrnymi skupinami viesť komunikáciu spôsobom, ktorý hovoriacim umožní spoznávanie nového, pričom v rámci komunikácie akceptujú inakosť a kultúrnu rozmanitosť,
- iniciovať dialóg s cieľom pochopiť kultúrnu inakosť hovoriacich,
- pozitívne spracovať reakcie na nové poznatky a kultúrnu inakosť,

- uprednostniť objektívny pohľad na kultúrne novú situáciu pred afektívnym a osobným pohľadom na vec.

2.2 KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ KOMPETENCIE

Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa okrem všeobecných kompetencií vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa daným jazykom hovorí.

2.2.1 Jazykové kompetencie

Podľa SERR v rámci jazykových kompetencií na úrovni C1 rozlišujeme (upravené SERR, 2013, s. 113 – 119):

- **lexikálnu kompetenciu**

Žiak má široký lexikálny repertoár, dokáže pohotovo prekonávať medzery pomocou opisov; zriedkavo hľadá vhodnejšie výrazy alebo uplatňuje stratégie vyhýbania sa. Dobre ovláda idiomatické a hovorové výrazy. Badáť príležitostné menšie chyby voči gramatike a vetnej skladbe, ale bez významných chýb v slovnej zásobe.

- **gramatickú kompetenciu**

Žiak sa vie vyjadrovať gramaticky veľmi presne, chyby robí len zriedkavo a je ťažké ich identifikovať.

- **sémantickú kompetenciu**

Žiak si uvedomuje vzťah slova k všeobecnému kontextu (referencia, konotácia), vzťahy medzi lexikálnymi jednotkami (synonymia/antonymia, hyponymia, kolokácia, vzťahy medzi časťou a celkom) a ovláda význam gramatických tvarov, gramatických kategórií, štruktúr a postupov.

- **fonologickú kompetenciu**

Žiak dokáže „variovať intonáciu a správne umiestňovať vetný prízvuk, aby vyjadril jemnejšie nuansy významu“.

- **ortografickú, ortoepickú kompetenciu**

Žiak dokáže usporiadať text, členiť ho do odsekov, dôsledne dodržiavať interpunkciu a správne vyslovovať písanú formu jazyka.

2.2.2 Sociolingválne kompetencie

Žiak dokáže:

- rozoznávať široký rozsah idiomatických a hovorových výrazov a uvedomuje si posuny medzi jednotlivými funkčnými štýlmi; občas mu však treba objasniť niektoré detaily, najmä keď mu je prízvuk hovoriaceho neznámy,
- sledovať filmy, ktoré vo veľkej miere uplatňujú slang a idiómy,
- pružne a cielene používať jazyk na spoločenské účely vrátane emotívneho vyjadrenia, narážok a žartovania (upravené SERR, 2013, s. 123).

2.2.3 Pragmatické kompetencie

Žiak na úrovni C1 preukazuje vysoký stupeň zvládnutia pragmatických kompetencií, ako je prispôsobivosť okolnostiam, zmena partnerov v diskusii, rozvoj tematických zložiek, koherencia a kohézia, plynulosť rečového prejavu a presnosť výpovede.

Žiak dokáže:

- prispôbiť svoj prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a partnerovi v komunikácii a dokáže si zvoliť vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam,
- pohotovo vybrať slová tak, aby správne zareagoval, keď sa chce ujať slova alebo aby získal čas a udržal si slovo, kým premýšľa,
- premyslene sformulovať opisy a rozprávania, pričom v nich rozvinie základné myšlienky, začlení do nich vedľajšie témy, a urobí vhodný záver,
- vecne, plynulo a správne štruktúrovať svoju reč a dokáže tak ovládať slohové útvary, spojovacie a kohézne prostriedky,
- bez väčšieho úsilia plynulo a spontánne sa vyjadrovať,
- hodnotiť názory a výroky vo vzťahu k stupňu, napríklad istoty, neistoty, presvedčenia, pochybnosti, pravdepodobnosti atď. (upravené SERR, 2013, s. 124 – 132).

3. KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE

Podľa SERR rozlišujeme nasledovné komunikačné činnosti a stratégie:

- receptívne: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením,
- produktívne: ústny prejav, písomný prejav,
- interaktívne: ústna interakcia, písomná interakcia,
- mediálne.

Použitím týchto komunikačných činností a stratégií žiak dokáže primeraným spôsobom realizovať svoje komunikačné potreby a zámery v konkrétnej situácii na úrovni C1.

3.1 RECEPTÍVNE ČINNOSTI A STRATÉGIE

3.1.1 Počúvanie s porozumením

Žiak dokáže:

- porozumieť dlhšiemu prehovoru na abstraktné a zložité témy,
- rozoznať široký rozsah idiomatických a hovorových výrazov a uvedomovať si štylistické posuny,
- sledovať dlhší prehovor, dokonca aj keď nie je zreteľne štruktúrovaný a keď sú vzťahy vyjadrené iba v náznakoch,
- vybrať, zvoliť a zahrnúť detailné informácie, ktoré sú potrebné na vykonanie činností (ak je k dispozícii viacero zdrojov),
- relatívne ľahko sledovať väčšinu prednášok, diskusií a debát,
- vybrať si konkrétne informácie z verejných oznámení napriek ich nedostatočnej zvukovej kvalite, napríklad na stanici, štadióne atď.,
- porozumieť širokému rozsahu nahratého alebo vysielaného zvukového materiálu a dokáže identifikovať jemnejšie detaily vrátane naznačených postojov a vzťahov medzi hovoriacimi (upravené SERR, 2013, s. 68 – 70).

3.1.2 Čítanie s porozumením

Žiak dokáže:

- podrobne porozumieť dlhým zložitým textom za predpokladu, že si ťažšie úseky môže opäť prečítať,
- porozumieť ľubovoľnej korešpondencii, ak môže príležitostne použiť slovník,
- zbežne prečítať dlhé texty a zachytiť kľúčové informácie,
- rýchlo rozoznať obsah a dôležitosť novinových správ, článkov a dokáže sa rozhodnúť, či má zmysel, aby sa nimi podrobnejšie zaoberal,
- podrobne porozumieť širokému spektru dlhých, zložitých textov, s ktorými sa môže stretnúť v škole a v spoločenskom živote a pritom identifikovať jemné významové odtienky postojov a vyslovených aj nevyslovených názorov,
- podrobne porozumieť dlhým, zložitým návodom týkajúcim sa nového zariadenia alebo postupu za predpokladu, že ťažké úseky si môže opakovane prečítať (upravené SERR, 2013, s. 68 – 70).

3.2 PRODUKTÍVNE ČINNOSTI A STRATÉGIE

3.2.1 Ústny prejav (monológ, prezentácia, prednáška a pod.)

Žiak dokáže:

- detailne opísať osoby, udalosti, predmety, situácie, činnosti,
- vyjadrovať sa podrobne na zložité témy,
- plynulo predniesť oznámenia, správne klásť dôraz a intonovať, aby vyjadril jemnejšie rozdiely významu,
- predniesť jasnú, dobre štruktúrovanú prednášku na zložitú tému,
- rozviesť a podporiť svoje názory vedľajšími argumentmi, dôvodmi a vhodnými príkladmi,
- spätne preformulovať to, čo chce povedať, keď narazí na problém (upravené SERR, 2013, s. 60 – 62).

3.2.2 Písomný prejav

Žiak dokáže:

- napísať zrozumiteľný, dobre štruktúrovaný text na zložité témy,
- usporiadať text, členiť ho do odsekov a dôsledne používať interpunkciu,
- podrobne opísať svoje postoje, názory a stanoviská a podporiť ich ďalšími argumentmi, dôvodmi a pomocou vhodných príkladov,
- vybrať si jazykový štýl, slovnú zásobu, ktoré najviac vyhovujú prijímateľovi ako i téme a žánru písomného prejavu,
- robiť si podrobné poznámky počas prednášky na témy v svojej oblasti záujmu alebo svojho odboru/predmetu štúdia (upravené SERR, 2013, s. 63 – 64).

3.3 INTERAKTÍVNE ČINNOSTI A STRATÉGIE

3.3.1 Ústna interakcia (dialóg, diskusia, pohovor a pod.)

Žiak dokáže:

- vyjadriť svoje myšlienky plynulo a spontánne, takmer bez námahy,
- sledovať a ľahko udržiavať diskusiu, dokonca aj na abstraktné, zložité a neznáme témy,
- reagovať na otázky a komentáre a vhodne odpovedať na argumenty v diskusii,
- pružne a efektívne používať jazyk na spoločenské účely vrátane vyjadrenia emócií, narážok a vtipu,
- klásť upresňujúce otázky, aby sa uistil, či pochopil, čo chcel hovoriaci povedať, a aby získal vysvetlenie dvojznačných informácií (upravené SERR, 2013, s.76 – 84).

3.3.2 Písomná interakcia

Žiak dokáže:

- jasne a presne vyjadriť svoj názor alebo zaujať stanovisko v písomnej forme prostredníctvom listov, e-mailov, účasti na internetových diskusiách, pričom sa na adresáta obracia pružne a efektívne,

- zrozumiteľne napísať listy osobného charakteru, jazyk používa pružne a efektívne vrátane použitia emócií, narážok a vtipov (upravené SERR, 2013, s. 85).

3.4 MEDIAČNÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE

Žiak dokáže:

- pretlmočiť primerane náročný text alebo prehovor na témy, ktoré sú mu známe alebo sa vzťahujú na každodenný život,
- sprostredkovať informácie týkajúce sa situácií, ktoré môžu nastať v rodine, v škole, počas cestovania alebo v obchode,
- parafrázovať výpoveď hovoriaceho s ohľadom na stupeň jej formálnosti.

4. FUNKCIE JAZYKA

Funkcie jazyka tvoria základ komunikácie. Žiak ich musí ovládať, aby sa komunikácia v cudzom jazyku mohla uskutočniť. Kompetencie súvisia s komunikačnými situáciami v ústnom a písomnom prejave. Uvedené kompetencie a funkcie sú špecifické pre komunikačnú úroveň C1.

Kompetencia	Funkcie jazyka
Presne vyjadriť postoje a pocity	Presne vyjadriť postoje Vyjadriť pocity
Vyjadriť istotu, pravdepodobnosť a pochybnosti	Vyjadriť istotu Vyjadriť pravdepodobnosť Vyjadriť pochybnosti Vyjadriť abstraktné myšlienky
Zhrnúť, zhodnotiť a interpretovať informáciu	Zhrnúť informáciu Zhodnotiť informáciu Porozumieť zámeru ironického textu aj s narážkami Interpretovať informáciu
Uvažovať a tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch	Uvažovať o príčinách a dôsledkoch Tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch
Vyjadriť stupeň istoty (odtienky), presvedčenia a názoru	Vyjadriť stupeň istoty presvedčenia Vyjadriť sa váhavo, nejednoznačne Presvedčivo obhajovať svoj názor Spontánne reagovať na správy a rozhodnutia Vyjadriť reakciu na názor Vyjadriť sa k odbornej téme
Kritizovať a prehodnotiť	Vyjadriť kritiku Prehodnotiť niečo
Systematicky argumentovať, zdôvodňovať	Systematicky rozvíjať argumenty Prijať argument Zaujať súhlasné stanovisko Odpovedať na protiargumenty Hľadať riešenia a prezentovať výsledok kontroverzného rozhovoru
Presvedčivo obhájiť svoj názor	Zdôrazniť myšlienku Zdôrazniť pocit Zdôrazniť problém

5. KOMUNIKAČNÉ TÉMY, TYPY TEXTOV A ŽÁNROV, ŠTYLISTIKA, SLOVNÁ ZÁSoba, LEXIKOLÓGIA, FRAZEOLÓGIA

5.1 KOMUNIKAČNÉ TÉMY

Cieľom jazykového vzdelávania je, aby žiak na komunikačnej úrovni C1 dobre ovládal „širokú škálu jazyka, čo mu umožňuje vybrať takú formuláciu, ktorou sa veľmi presne vyjadrí v príslušnom štýle o množstve rozličných všeobecných akademických, odborných alebo každodenných tém bez toho, aby musel obmedziť to, čo chce povedať“ (SERR, 2013, s. 30). Komunikačné témy pre úroveň C1 preto nie je možné vyčerpávajúco a taxatívne definovať. Je potrebné ich chápať rámcovo. Uvedené komunikačné témy sú rovnaké pre všetky jazyky, ktoré sa vyučujú ako druhý vyučovací jazyk.

A. Oblasť osobného života

1. Rodina a spoločnosť

Vzťahy medzi ľuďmi
Dospievanie
Osobné perspektívy
Osobnostný a sociálny rozvoj
Sociálna spolupatričnosť

2. Domov a bývanie

Bývanie v rodine
Bývanie mimo rodiny
Životné štýly
Ideálne bývanie

3. Starostlivosť o zdravie

Choroby a nehody
Tradičná, alternatívna medicína
Starostlivosť o telo
Zdravý spôsob života
Nemocnice a zdravotné strediská
Lekáreň a lieky, riziká, vedľajšie účinky

4. Voľný čas

Knihy a literatúra
Filmy a médiá
Kultúrne a umelecké podujatia
Kultúra a jej vplyv na človeka
Umenie a rozvoj osobnosti

B. Oblasť verejného života

5. Multikultúrna spoločnosť

Aspekty globalizácie
Demografické zmeny
Tolerancia, migrácia, xenofóbia
Jazyková rôznorodosť
Zbližovanie kultúr a rešpektovanie tradícií

6. Človek a spoločnosť

Spoločenský život
Politický život
Občianska zodpovednosť
Cirkvi a náboženské vyznania
Marginalizované skupiny

7. Človek a príroda

Spoločnosť a životné prostredie
Ekológia
Chránené krajinné oblasti
Trvalo udržateľný rozvoj

8. Hospodárstvo

Hospodársky rozvoj
Vzdelanostná spoločnosť
Ekonomika a obchod
Cestovný ruch

9. Veda a technika

Technický pokrok
Informačno-komunikačné technológie
Veda v službách ľudsťva
Riziká vedeckého a technického rozvoja

10. Obchod a služby

Nákupné zariadenia
Konzumný spôsob života
Reklama
Banky
Pošta a telekomunikácie
Kultúra nakupovania a služieb

11. Krajiny a miesta

Slovensko v EÚ
Európska únia

Urbanizácia Slovenska a Európy
Krajiny a svetadiely

C. Vzdelávacia a pracovná oblasť

12. Vzdelávanie

Práva a povinnosti pri vzdelávaní
Vzdelávacie systémy
Svet práce
Odborná profilácia
Celoživotné vzdelávanie

13. Šport

Vplyv športu na rozvoj osobnosti
Nové trendy v športe
Fair play športového zápolenia
Športové udalosti a podujatia

14. Mládež a jej svet

Predstavy mládeže o svete
Vzory a ideály
Vzťahy medzi generáciami

15. Zamestnanie

Voľba zamestnania
Pracovný trh
Pracovné činnosti a profesie
Pracovné podmienky
Nezamestnanosť

16. Slovensko a krajiny, ktorých jazyk sa učím

Študijná a pracovná mobilita
Vybrané historické a kultúrne špecifiká rôznych krajín
Vybrané osobnosti
Jazyk ako spoločenský a kultúrny prostriedok

5.2 TYPY TEXTOV A ŽÁNROV

Skúsený používateľ jazyka už dokáže narábať so širokým spektrom textových druhov a žánrových foriem, a to rovnako ako ich recipient (poslucháč, čitateľ), aktívny tvorca – producent (autor písomných textov, rozprávač, prednášajúci) alebo ako účastník interakcie s inými (účastník dialógu, diskusie, pýtajúci sa alebo odpovedajúci pri pohovore).

Na komunikačnej úrovni C1 sa predpokladá výskyt nasledujúcich typov textov a práca s nimi:

Recepcia

- široký rozsah autentického nahraného a vysielaného zvukového materiálu, čiastočne aj v nespisovnom jazyku (rozhlasové a televízne vysielanie, oznamy, hlásenia, pokyny)

- filmy, ktoré obsahujú špecifické výrazy ako slang, idiómy, ustálené slovné spojenia
- odborné diskusie, prezentácie, divadelné predstavenia
- publicistické texty (eseje, články v časopise, kritiky, fejtóny, reportáže, recenzie, úvodníky, komentáre)
- neformálne listy, články, blogy, e-maily
- odborné články

Produkcia

- formulár, dotazník
- odporúčanie, žiadosť, sťažnosť, reklamácia
- korešpondencia, motivačný list, životopis
- poznámky z prednášok, správa, blog, esej
- opis a imaginatívny text
- príbeh, esej, recenzia
- referát, správa, diskusný príspevok

Interakcia

- neformálna diskusia
- formálna diskusia, debata
- pracovný pohovor
- kritické poznámky alebo nesúhlas s minimalizovaním prípadnej urážky
- sústrasť, ľútosť, záujem, nezáujem
- vyjednávanie, spoločné plánovanie

5.3 ŠTYLISTIKA

Žiak vie:

- rozlíšiť, zaradiť a prakticky použiť písaný alebo hovorený text v hovorovom, náučnom, publicistickom, administratívnom a umeleckom jazykovom štýle,
- rozlíšiť, zaradiť a prakticky použiť v písanej a hovorenej podobe základné slohové postupy (informačný, rozprávací, opisný, výkladový a dialogický) a základné slohové útvary:
 - informačné útvary (napr. oznámenie, inzerát, anketa, test),
 - administratívne útvary (napr. protokol, zápis, žiadosť, štruktúrovaný životopis, motivačný list, súkromný list, úradný list, objednávka, sťažnosť, rozprávanie, opis, charakteristika),
 - publicistické útvary (napr. správa, úvodník, glosa, kritika, recenzia, fejtón, reportáž, interview),
 - náučné útvary (napr. referát, prednáška, komplexná žiacka práca, anotácia, resumé, úvaha, esej),
 - umelecké útvary (napr. úvaha, esej, lyrické, epické a dramatické umelecké diela),
 - hovorové útvary (napr. rozprávanie).

5.4 SLOVNÁ ZÁSoba, LEXIKOLÓGIA, FRAZEOLÓGIA

Slovná zásoba

Na úrovni C1 žiak ovláda lexiku z rôznych oblastí, vrátane populárno-vedeckej a odbornej, vyplývajúcej zo študijného zamerania žiaka, ale aj obvyklé ekonomické, právne a technické výrazy potrebné v bežnom živote. V ústnej a písomnej komunikácii je používanie slovných zásob oproti nižšej úrovni presnejšie. Žiak rozoznáva jemnejšie odtienky vo význame slov, vyjadruje sa precíznejšie, využíva odbornú slovnú zásobu a špecifickejšie výrazové prostriedky.

Na úrovni C1 žiak vie:

- používať synonymá, homonymá, antonymá, homofóny, časté frazeologizmy,
- vysvetliť význam osvojených slov opisom, výkladom, synonymom, prekladom,
- použiť bežne využívané skratky, slovné spojenia,
- pochopiť viacvýznamovosť slova v rôznych kontextoch,
- použiť ustálené slovné spojenia a idiómy,
- použiť hovorový jazyk,
- odhaliť „falošných priateľov“ – slov a fráz, ktoré v cudzom a materinskom jazyku znejú podobne, ale majú iný význam,
- odlišiť formálne a neformálne registre v písomnej aj ústnej forme,
- porozumieť rôznym variantom druhého vyučovacieho jazyka,
- chápať významové rozdiely medzi slovenčinou a ruštinou,
- pochopiť internacionalizmy a odvodené slová,
- dešifrovať frekventované skratky a skrátene slová,
- chápať viacvýznamovosť slov v rôznych kontextoch,
- tvoriť nové slová sufixami (*ВУЗ – вузовец, клевета – клеветник*, skladaním (*газ+провод – газопровод, Педагогическое высшее учебное заведение – педвуз*), prefixami (*предобрый, небольшой*), odvodzovaním (*двое – удвоить, ах! – ахнуть*),
- používať rôzne druhy slovníkov: prekladový, výkladový, frazeologický,
- nájsť vhodnú lexému vo viacvýznamovom slovníkovom hesle,
- rozlíšiť rôzne nárečia a rozumieť im.

Lexikológia

Žiak:

- vie pracovať so slovníkmi a pozná prekladový, výkladový, frazeologický, synonymický slovník a odborné prekladové slovníky,
- pozná a vie použiť slová, ktoré majú jeden význam (*паровоз, молодёжь, Москва, ...*),
- pozná a vie použiť slová, ktoré majú viacej významov (*голова, работа, чёрный, ...*),
- pozná a vie použiť metaforu – *иголка (и. швейная, и и. хвойного дерева), колокольчик (металлический, и цветок)*,
- pozná a vie použiť metonymiu – *аудитория* (miestnosť aj poslucháči v nej), *работа* (označuje dej aj výsledok – *работа начинается в 6 часов, работа лежит на столе, ...*),

- pozná a vie použiť synekdochu – *голова* (časť tela, ale aj vo význame múdreho človeka – *директор – это голова!* ...),
- pozná, rozlišuje a vie použiť homonymá:
 - fonetické – homofóny: *пруд – прут, глаз – глас, луг – лук*,
 - gramatické – *мой* (rozk. spôsob slovesa *мыть*) – *мой* (zámeno),
 - lexikálne – *слог* (časť slova) – *слог* (jazykový štýl),
- pozná, rozlišuje a vie použiť synonymá:
 - sémantické – *неплохой – хороший – отличный, тепло – жарко*,
 - štylistické – jedno slovo je napr. zastarané, druhé súčasné, hovorové,
 - odborné, neutrálne – *глаза – очи, лицо – морда – харя, отчизна – родина*,
- pozná, rozlišuje a vie použiť antonymá: *хороший – нехороший/плохой, подземный – надземный, близкий – далёкий, весёлый – грустный*.

Frazeológia

Žiak pozná a vie správne použiť, resp. porozumie z kontextu:

- voľné spojenia – *красивая картина, хорошая книга*,
- viazané spojenia:
 - frazeologické zrasteniny – *спустя рукава, у чёрта на куличках*,
 - frazeologické celky – *вешать лапшу на уши, язык чесать*,
 - frazeologické spojenia – *воздушный замок, потупить глаза*,
- pôvodnú ruskú lexiku – *мать, ткань, мёд, квас, дом, берёза, ветер, коза, конь, дядя, белка, поцелуй*,
- prevzaté slová z iných jazykov – *сахар, баня, крест, власть, раб, логика, математика, декан, республика, тулуп, чулок, изюм, шашлык, утюг, таракан, акула, якорь, Игорь, Олег, солдат, штемпель, вундеркинд, брюки, зонтик, футбол, ринг, пальто, сосиски, кофе, соната, салфетка*,
- základnú lexiku z hľadiska použitia:
 - neutrálnu lexiku – *стол, дом, река, дерево, петь, работать, театр, картина*,
 - nárečovú lexiku (vie ju porozumieť, vydedukovať na základe kontextu) – *куток (угол), гутарить (говорить), летос (этот год), лонис (в прошлом году)*,
 - odbornú lexiku (terminológiu) – *контейнер, силикат, бульдозер*,
 - slangovú, žargónovú mládežnícku lexiku – *тачка (автомобиль), бабки (деньги), клавиша (компьютерная клавиатура), махаться (драться)*,
- pozná typy tvorenia slov – napr. predponami, príponami, skladaním, zmenou na iný slovný druh, skracovaním.

6. ILUSTRATÍVNA ŠPECIFIKÁCIA – JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY

Žiak na úrovni C1 je skúseným používateľom jazyka. Je schopný komunikovať ľahko a spontánne. Má rozsiahlu slovnú zásobu a dokáže si vybrať vhodný výraz pre svoj komunikačný zámer. Bez väčšieho úsilia produkuje jasný, gramaticky správne postavený prehovor, ktorý ilustruje efektívne využívanie jazykových štruktúr. Žiak na úrovni C1 má zvládnuté všetky jazykové prostriedky na nižších komunikačných úrovniach. Dôsledne udržiava vysoký stupeň gramatickej presnosti, omyly sú zriedkavé a je ťažké ich identifikovať (upravené SERR, 2013, s. 115). Žiak okrem využívania jazykových štruktúr a komunikačných stratégií dokáže používať jazykové javy, ktoré sú v jazyku komplexné a výnimočné. Nižšie uvedená špecifikácia jazykovej zložky predmetu uvádza príklady jazykových javov, ktoré sa do značnej miery vyskytli aj na nižších komunikačných úrovniach a sú rozšírené o jazykové javy špecifické pre úroveň C1.

Nasledujúce príklady ilustrujú funkcie jazykových prostriedkov. Príklady uvádzané pri jednotlivých gramatických javoch zdôrazňujú funkčnosť gramatických štruktúr. Z toho dôvodu príklady slúžia len na ilustráciu.

6.1 ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA

Žiak ovláda výslovnosť a rozumie originálnemu hovorenému textu, vysielaniu v rozhlase a televízii, filmu. Vie porozumieť subštandardnému hovorenému textu s nárečovými prvkami intonácie a výslovnosti.

6.1.1 Prízvuk samohlások, intonácia, redukcia

Žiak:

- ovláda výslovnosť samohlások podľa postavenia (na začiatku slova, po spoluhláske, pred prízvukom a pod.),
- ovláda vokalickú redukciu,
- výrazne rozlišuje výslovnosť *и, ы*, vie, kedy sa *и* číta mäkko a kedy tvrdo,
- ovláda stály a pohyblivý prízvuk v osvojených slovách, vie slová, v ktorých sa nachádza -*ě-*, ktoré je vždy prízvukné,
- ovláda slová, ktorých význam alebo pád sa líši iba prízvukom a v grafickej podobe sú rovnaké, napríklad: *замок – замок, мука – мука, руки – руки, города – города, плачу – плачу* a pod.,
- ovláda rytmus a intonáciu oznamovacích, opytovacích, rozkazovacích a zvolacích viet,
- rozozná a vie použiť rytmus a intonáciu emocionálne hodnotiacich viet,
- rozozná a vie použiť rytmus a intonáciu nadvetných celkov.

6.1.2 Tvrdosť a mäkkosť spoluhlások

Žiak:

- ovláda výslovnosť:
 - tvrdých a mäkkých spoluhlások,
 - tvrdých a mäkkých slabík (s jotovanými a nejotovanými samohláskami, s tvrdým

- a mäkkým znakom),
- zvratnej častice *-ся* (*-тся, -ться*),
- adjektívnych koncoviek *-ого, -его*,
- spoluhlások a spoluhláskových skupín: *-щ-, -ж-, -ш-, -тц-, -дц-, -цы-, -ки-, -ги-, -хи-, -чт-, -чн-, -гк-, -гч-, -стн-, -здн-, -лнц-* zdvojených spoluhlások *-нн-, -сс-, -лл*,
- spoluhlások na konci slova (spodobovanie): *-ов*,
- vie správne vysloviť predložky *в, с, от, к, без, об* so slovami začínajúcimi sa na samohlásku (napríklad *в окне, с отцом, об этом*),
- ovláda frekventované slová so zvláštnou výslovnosťou, napríklad *здравствуйте, пожалуйста, сегодня, сейчас, конечно, что*,
- ovláda fonetické javy, ako zmäkčovanie spoluhlások (napríklad *гость, гостить, звезда, сделать, съесть, ...*), asimiláciu a neutralizáciu znelosti (napríklad *готов, кров, второй, готовьте, кровь, любовь, автомобиль, ...*), zdvojenie spoluhlások (napríklad *-жж- вожжи, -сж- сжечь, -зж- приезжать, ...*) a zjednodušenie spoluhláskových skupín (napríklad *-дс- городской, -тс- детский, ...*),
- vie osobitosti výslovnosti cudzích slov v ruštine – nezmäkčenie *-те-, де-*, napríklad *интенсивный, стенд, потенциальный, интернет, демонтаж*,
- vie výslovnosť neredukovaného *-о-* najmä v cudzích nesklonných slovách, napríklad *Мопассан, какао, Конан Дойл, Шопен*.

6.2 GRAFICKÁ STRÁNKA JAZYKA (PRAVOPIS)

Žiak:

- ovláda správne písanie všetkých malých i veľkých písmen ruskej abecedy, rozdiely medzi hláskou a písmenom, ruskú azbuku v abecednom poriadku,
- vie prečítať rukopisný text, ktorý je napísaný rodeným Rusom alebo je ťažšie čitateľný,
- ovláda bežne používané skratky,
- vie vyjadriť graficky mäkkosť a tvrdosť párových spoluhlások,
- vie vyjadriť graficky *-й-* v rôznych polohách,
- aplikuje vedomosti o písaní samohlások po spoluhláskach *-ж-, -ч-, -ш-, -щ-, -ц-*,
- ovláda pravopis slabík *-ки-, -ги-, -хи-*,
- aplikuje vedomosti o písaní záporovej častice *не* pri slovesách,
- správne píše mäkký znak v slovesných tvaroch,
- ovláda pravopis zdvojených spoluhlások vo frekventovaných ruských a prevzatých slovách (napríklad *русский, Россия, класс, искусство, ...*),
- aplikuje poznatky o písaní predpôň *раз-/рас-, из-/ис-, воз-/вос-, без-/бес-*,
- správne píše názvy národov, národností a obyvateľov miest,
- aplikuje vedomosti o písaní čiarky (za oslovením, pred a za slovom napríklad *пожалуйста, ...*),
- správne používa interpunkčné znamienka v osvojených typoch viet,
- vie, že pravopis neprízvučných samohlások sa preveruje prízvuknými vo všetkých tvaroch toho istého slova, napríklad v slove *вода* a jej tvaroch *воду, водой* sa po *в* vždy bude písať *о*, lebo neprízvučná je slabika *во-* (vo všetkých tvaroch slova *колхоз-колхоза*,

- bude slabika *ко-* neprízvučná; vo všetkých tvaroch slova *вопрос-вопроса* bude slabika *во-* neprízvučná, ...),
- vie, že mäkkosť spoluhlások podmienená nasledujúcou mäkkou spoluhláskou sa pravopisne neznázorňuje, uplatňuje sa len vo výslovnosti, napríklad *гость* [gos`tʲ],
 - ovláda pravopis mäkkých spoluhlások, ktorá sa vyjadruje alebo nasledujúcou samohláskou *е, ё, ю, я* (*лейтенант, лёд, любовь, лягушка, ...*), alebo osobitným písmenom *ь* (*судьба, борьба, янтарь, тетрадь, словарь, ...*),
 - vie pravidlá pravopisu slov začínajúcich sa *и* (*искать – отыскать*),
 - ovláda kedy po *ж, ш, ц, ч, щ* píšeme *а, у* v ruských (vždy *жа, жу, ша, шу, ца, цу, ча, чу, ца, цу*) a cudzích slovách aj *я, ю* (*ию – парашют, жу – жури, цю – Цюрих*),
 - vie, kde sa píše *-ё-, -е-* po *ш, ж, ч, щ* (*защищён – защищена, сожжёт – выжжет, чёрный – чернить, шёпот – шептать, жёны – жена, щётка – щетина, ...*),
 - vie slová, v ktorých sa píše *и, ы* (*цирк, циркуль, авиация, отцы, пальцы, цыплёнок...*),
 - ovláda, že po *к, г, х* sa píše *а, е, о, у, и* – *кино, кухня, кот, каток, ноги, хоккей...* a v cudzích slovách aj *ю, я* – *Кюри*,
 - vie pravopis mäkkého a tvrdého znaku (*статья, горький, восьмилетний, съест, объехать, трёхъярусный, ...*),
 - ovláda písanie veľkých písmen (*Словацкая Республика, Российская Федерация, Москва, Министерство культуры Российской Федерации, ...*).

6.3 MORFOLÓGIA

Žiak dokáže dôsledne udržiavať vysoký stupeň gramatickej presnosti; jeho omyly sú zriedkavé a je ťažké ich identifikovať.

Podstatné mená

Žiak vie:

- určiť rod a číslo podstatných mien (pozná rozdiely medzi slovenčinou a ruštinou),
- rozlišovať životné a neživotné podstatné mená, správne tvoriť 4. pád množného čísla,
- skloňovať podstatné mená podľa tvrdých a mäkkých skloňovacích vzorov,
- skloňovať frekventované podstatné mená neproduktívneho typu (*брат, друг, сын, путь, мать, дочь, имя, время, ...*),
- tvoriť 1. pád množného čísla frekventovaných podstatných mien koncovkou *-а/-я* (*адреса, берега, учителя, поезда, ...*),
- používať správne predložkové väzby podstatných mien,
- skloňovať ruské a cudzie priezviská,
- slová, ktoré majú iba tvar jednotného čísla (*изюм, картофель, лапша, мебель, молодёжь, посуда, ...*),
- rozlíšiť nesklonné podstatné mená (*бюро, кино, метро, пальто, кафе, кофе, такси, меню, атташе, леди, кенгуру, какаду, Брно, Торонто, США, РФ, ...*),
- rozlíšiť rodovú príslušnosť podstatných mien zakončených na *ж, ш, ч, щ*, ktorá vyplýva len z grafiky (v mužských p.m. sa nepíše mäkký znak – *нож, марш, луч, плащ...*,

- v ženských p. m. sa píše mäkký znak – *молодёжь, брошь, речь, вещь, ...*),
- rozlíšiť mužský rod v 1. páde j. č. pri slovách zakončených na *-а/-я* (*Ваня, Миша, дядя, юноша, судья, дедушка, ...*),
 - z kontextu určiť rod (*инженер – директор – профессор – автор – врач, ..., сказал/а*).

Прídavné mená

Žiak vie:

- skloňovať akostné a stavové prídavné mená a spodstatnené prídavné mená podľa tvrdého a mäkkého skloňovacieho vzoru,
- tvoriť k prídavným menám synonymá, antonymá,
- tvoriť jednoduchý a opisný tvar 2. stupňa prídavných mien,
- tvoriť jednoduchý a opisný tvar 3. stupňa prídavných mien,
- tvoriť správne tvary privlastňovacích prídavných mien (*отцов, мамин, ...*),
- správne spájať prídavné mená s podstatnými menami (rod, číslo, pád – *чёрный кофе*),
- tvoriť krátke tvary prídavných mien (*красивый – красив, великий – велик, горячий – горяч, ...*),
- vyjadriť predmet porovnávania (*Золото дороже серебра. Золото дороже, чем серебро.*).

Зáменá

Žiak vie:

- tvoriť správne tvary osobných a privlastňovacích zámen vo všetkých pádoch,
- používať správne tvary opytovacích a vzťahných zámen (*кто, что, какой, который, чей, ...*),
- tvoriť a správne používať ukazovacie zámená (*этот, тот, такой, ...*),
- správne používať neurčité a záporné zámená (*кто-то, что-то, кто-нибудь, кое-кто, никто, ничто, никакой, ничей, некий, ...*).

Číslovky

Žiak vie:

- pravopis čísloviek – písanie mäkkého znaku (iba jeden v jednej jednoslovnej číslovke), písanie jednotiek, desiatok, stoviek, ..., oddelene (*сорок один, сто пятьдесят два, ...*)
- rozlišovať základné a radové číslovky,
- používať správne tvary základných čísloviek 1 – 1 000 000 000, skloňovať ich,
- tvoriť správne tvary radových čísloviek a skloňovať ich,
- tvoriť a používať správne tvary čísloviek v dátumoch a letopočtoch,
- vyjadriť rozdiel hodnôt (*старше на 5 лет, выше на 2 метра, ...*),
- vyjadriť približnosť (*лет 30, часов в шесть, ...*),
- vyjadriť čas (*половина пятого, без десяти восемь, ...*),
- používať desatinné čísla, percentá, zlomky,

- spájať základné číslovky s podstatnými menami (*один час/год – два часа/года– двенадцать часов/лет, ...*),
- používať skupinové (hromadné) číslovky (*двое котят – два котёнка, двое друзей, трое студентов, четверо детей, четверо сапог – четыре пары сапог, ...*),
- správne používať násobné číslovky *раз, -жды, в* (*один раз – однажды, в пять раз больше, ...*),
- vyjadriť podielnosť (*по три, по десяти, ...*), približnosť (*приблизительно, примерно, почти, с лишним, ...*), zvýšenie, zníženie (*снизить/повысить цену на 27 рублей, ...*).

Slovesá

Žiak vie:

- používať a rozlišovať správne tvary slovíes 1. a 2. časovania v prítomnom, minulom aj budúcom čase,
- tvoriť neurčitok slovíes zakončených na *-ть, -ти, -чь* (*писать, идти, мочь, ...*),
- tvoriť správne tvary zvratných slovíes, poznať rozdiely v porovnaní so slovenčinou (*играть, остаться, ...*),
- časovať slovesá s príponou *-ова-, -ева-* (*рисовать, танцевать, ...*),
- časovať vybrané slovesá so zmenou kmeňovej spoluhlásky (*писать – пишу, носить – ношу, ...*),
- časovať vybrané neproduktívne slovesá (*быть, пить, есть, дать, давать, ехать, жить, идти, открыть, надеть, стать, брать, вести, ждать, звать, петь, ...*),
- rozlišovať a používať slovesá pohybu (*идти – ходить, ехать – ездить, ...*),
- používať slovesá pohybu s predponami (*выйти, уйти, приехать, доехать, ...*),
- prakticky používať modálne slovesá (*мочь, хотеть, ...*),
- rozlišovať lexikálny význam dokonavých a nedokonavých slovíes,
- tvoriť a používať správne tvary budúceho času slovíes,
- tvoriť a používať správne tvary minulého času slovíes,
- tvoriť rozkazovací spôsob slovíes,
- tvoriť podmieňovací spôsob – minulý čas + častica *бы* (*я бы написал, ...*),
- transformovať vety s prídavnými a prechodníkmi na podrad'ovacie súvetia,
- rozlišovať slovesný rod – činný a trpný (*Каменищики строят дом. Дом строится каменищиками.*).

Príslovky

Žiak vie:

- tvoriť príslovky odvodzovaním od prídavných mien, podstatných mien, zámen, čísloviek a používať ich vo vetách,
- tvoriť a používať neurčité a záporné príslovky s časticami (*-нибудь, -то, ни-, не-*),
- používať predikatívne príslovky – modálne a stavové (*надо, нужно, нельзя, невозможно, необходимо, ...*) spolu s neurčitkom (*с ним нельзя говорить, ему уже нужно вернуться, надо пока подождать, мне стыдно лгать, ...*),

- používať *там – туда*,
- tvoriť 2. stupeň prísloviak: *-ee* (*быстро – быстрее, ...*), *-е* (*громко – громче, ...*), *-ше* (*мало – меньше, ...*), *более* + príslovka (*интересно – более интересно, ...*),
- tvoriť 3. stupeň prísloviak: príslovka + *всех/всего* (*шире всех/всего*), *наиболее* + príslovka (*наиболее красиво*).

Predložky

Žiak vie:

- používať predložky s podstatnými menami a zámenami, predložkovými väzbami vyjadriť predmetové a príslovkové vzťahy,
- význam predložiek *с, из, о, об, у, на, в, за, к, над, под, перед, по, до, вокруг, от, после, для, из-за, благодаря, за – до, в течение, кроме, мимо, несмотря на* a správne ich použiť,
- odlišnú formu predložiek interferujúcich so slovenským jazykom (*против, между, среди, около, через, при, ...*),
- používať a pozná predložky, ktoré sa viažu s jednotlivými pádmi,
- najdôležitejšie rozdiely preložiek v páde v slovenčine a ruštine – *по ком/чём – по кому/чему – 3.p. (ходить по музеям, ...)*, *опроти кому/чому – напротив кого/чего – 2.p. (напротив театра, ...)*, *pre koho/чо – для кого/чего – 2.p. (для мамы, ...)*.

Spojky

Žiak vie správne používať vo vetách:

- prirad'ovacie spojky *и, ни-ни, не только, ..., но и, но, а, всё-таки, однако, или, или-или, то-то, потому, поэтому*,
- zlučovacie *и, тоже, также, да и, ни – ни, не только – но и, как – так и, ...*,
- odporovacie *но, а, же, тогда как, между тем как, однако, зато, всё-таки, всё же, ...*,
- vylučovacie *или, или – или, либо – либо, не то – не то, то ли – то ли, то – то, ...*,
- dôsledkové *поэтому, потому, значит, ...*,
- podrad'ovacie spojky:
 - časové *когда, как только, едва только, пока, до тех пор как, после того как, прежде чем, ...*,
 - príčinné *так как, потому что, в силу того что, ввиду того что, в связи с тем что, ...*,
 - podmienkové *если, если бы, раз, ...*,
 - účelové *чтобы, только бы, лишь бы, ...*,
 - prípustkové *хотя, несмотря на то, что, пусть, ...*,
 - dôsledkové *настолько что, так что, вследствие чего, ...*,
 - porovnávacie *чем, как, будто, словно, точно, ...*,
 - predmetové *что, как, ...*

Častice

Žiak vie správne používať častice a vyjadriť nimi:

- súhlas *да*,
- nesúhlas *не, ни, нет*,
- otázku *а? да? ну? ли? неужели? разве?*,
- poukázanie na niečo *вот, вон*,
- spresnenie *именно, как раз*,
- obmedzenie *хоть, хотя бы, лишь, только*,
- expresívnosť *ведь, даже, же*,
- modálnosť *вряд ли, ну, пусть, пожалуй, мол.*

Ситословца

Žiak vie používať citoslovca, ktoré vyjadrujú:

- pocity a nálady hovoriaceho: *ура, браво, ах, хи-хи, ой, ох, ай, ай-ай-ай, увы, тьфу, фу, фа, гм, да нет, дудки!, караул!, ужас!, крышка!, здравствуй!, господи!, поди!, чёрт побери, ...*,
- nabádanie, rozkaz, výzvu, zvolanie: *алло, ц-сс, тс, чи, ш-ш, ти-ти, тихо, тише, чу!, брось/-те, полно, цыц, айда, эй, эх, ну, ну-ну-ну, но-но, ну-ка, вон, прочь, баста, шабаш, марш, вали, юрк, гоп, о-го-го, гэй, агу, кис-кис, тега-тега, цып-цып, ти-ти-ти, гудь-гудь-гудь, перекур-ша, бац, бух, стук, ...*,
- zvuku: *мяу, кукареку, куд-куд-кудах, му-у, ква-ква, гав-гав, и-го-го, ку-ку, кря-кря, му-у, тик-так, буль-буль, бултых, динь-динь-динь, ха-ха-ха, бряк, бум, чмок.*

6.4 SYNTAX

Žiak vie:

- tvoriť oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie vety,
- utvoriť z oznamovacích viet opytovacie a rozkazovacie vety,
- tvoriť kladné a záporné vety,
- vyjadriť úplný, čiastočný a zosilnený zápor vo vete (*нет, не, ни*),
- tvoriť súvetia,
- tvoriť vety s modálnymi slovami (*нужно, надо, нельзя, необходимо, должен, придётся, ...*),
- tvoriť pomocou spojok prirad'ovacie a podrad'ovacie súvetia,
- pretvoriť priamu reč na nepriamu a naopak, správne používať časticu *ли*,
- vyjadriť po rusky slovenské byť: *он был писателем, мой брат – скульптор* (nulové vyjadrenie), *это является важной задачей, есть и другое решение, актёр дома* (nulové vyjadrenie), *существует/имеется другое решение, стать, становится, казаться, показать, оказать, слыть, считать, оставаться, остаться*,
- vyjadriť po rusky slovenské mať: *у меня есть книга, у него насморк* (nulové

- vyjadrenie), *это имеет значение, надо, нужно, должен, следует*, spojenia so slovesami *пользоваться, обладать*,
- vyjadriť nutnosť, možnosť, potrebu:
 - *должен, обязан, вынужден, надо, нужно, приходится, не обязан, не вынужден, не надо, могу не + infinitív, могу, можно, не могу, нельзя, не должен, нельзя, можно, возможно, нельзя + infinitív, невозможно, должен, следует, необходимо, ...*,
 - vukať: *Почему вы опоздали? Где вы были? Вы очень добрый человек. Вы очень любезны.*,
 - vytvoriť zápor:
 - *ветný (Он не любит кофе.)*,
 - *členský zápor (Я читал не книгу а газету.)*,
 - tvoriť väzby s infinitívom:
 - po slovesách pohybu – *после идти, ходить, ездить, бежать, вернуться, ... (Садитесь с нами обедать.)*,
 - po slovesách vyjadrujúcich vôľu – *после просить, советовать, предлагать, приказать, заставить, разрешить, позволить, ... (Она обещала ему придти.)*,
 - po slovesách označujúcich začiatok, pokračovanie alebo koniec deja – *после начать, начинать, продолжать, кончиться, кончать, перестать, ... (Продолжайте читать.)*,
 - so slovesom *любить (Я люблю читать стихи.)*,
 - tvoriť väzby na rozdiel od slovenčiny bez infinitívu:
 - v spojení so slovesami *пойти, идти (Иди посмотри!)*,
 - po slovesách *видеть, слышать – (Я видел, как она рисует.)*,
 - tvoriť väzby odlišné od slovenčiny:
 - s 2. pádom: *ждать помощи, желать чего, слушать кого, ...*,
 - s 3. pádom: *радоваться чему, сочувствовать кому, улыбаться кому, ...*,
 - so 4. pádom: *извинить кого, благодарить кого, продолжать что, ...*,
 - so 7. pádom: *болеть чем, интересоваться чем, торговать чем, ...*,
 - vhodne používať ustálené slovné spojenia – *время от времени, с глазу на глаз, шаг за шагом, изо дня в день, нога в ногу, носом к носу, ...*,
 - rozdiel vo väzbe medzi ruskými a slovenskými slovesami bez predložky: *желать, просить, добиться, ждать, не слышать чего?, поздравлять, благодарить, забыть, просить кого?, болеть чем? за кого?, владеть чем?, владеть чем?, увлекаться чем?, руководить чем?*,
 - rozdiel vo väzbe medzi ruskými a slovenskými podstatnými menami bez predložky: *памятник кому.*

7. INTERKULTÚRNA DIMENZIA

Žiak pravidelne sleduje dianie v klasickej aj súčasnej ruskej a slovenskej kultúre – v maliarstve, literatúre, filme, umeleckej fotografii, hudbe. Osvojí si jednotlivé osobnosti, diela, pojmy a ich obsah tak, aby im rozumel pri komunikácii, vedel ich správne identifikovať, zaradiť a využiť v ústnej a písomnej reči. Súbor autorov a diel je orientačný, môže sa aktualizovať.

7.1 UMELECKÁ KULTÚRA

Slovesné umenie	
автор неизвестный	Слово о полку Игореве
А. С. Пушкин	Евгений Онегин, Медный всадник, К А. П. Керн, Борис Годунов, Капитанская дочка, Сказка о царе Салтане, Сказка о рыбаке и рыбке
М. Ю. Лермонтов	Парус, Демон, Герой нашего времени
Н. В. Гоголь	Ревизор, Мёртвые души, Тарас Бульба, Шинель
Ф. М. Достоевский	Белые ночи, Преступление и наказание, Идиот, Братья Карамазовы
И. С. Тургенев	Муму
Л. Н. Толстой	Война и мир, Анна Каренина, Воскресение, Сказки
А. П. Чехов	Чайка, Дядя Ваня, Вишнёвый сад, Три сестры, Ванька, Спать хочется, Хамелеон
М. Горький	Макар Чудра, Легенда о Данко, Детство, Мои университеты, Старуха Изергиль
А. А. Блок	Двенадцать
С. А. Есенин	Поэма: Анна Снегина, Стихи: Письмо к матери, Москва кабацкая
В. В. Маяковский	Стихи: Флейта-позвоночник, Облако в штанах, Стихи о советском паспорте
В. Хлебников	Заклятие смехом
И. Ильф, Е. Петров	Золотой телёнок, Двенадцать стульев
М. А. Шолохов	Судьба человека, Тихий Дон
А. И. Солженицын	Один день Ивана Денисовича, Архипелаг ГУЛАГ
А. А. Ахматова	Стихи – выбор
Б. Л. Пастернак	Доктор Живаго
М. И. Цветаева	Стихи: Анне Ахматовой, Бабушке, Встреча с Пушкиным...
И. А. Бунин	Рассказы – выбор
И. А. Бродский	Стихи – выбор
Б. Ахмадулина	Стихи – выбор
М. А. Булгаков	Мастер и Маргарита, Собачье сердце
В. Г. Распутин	Рудольфио, Живи и помни
Е. А. Евтушенко	Ягодные места, выбор из поэзии

В. С. Высоцкий	Я не люблю, На братских могилах не ставят крестов, Кони привередливые, На границе с Турцией или с Пакистаном, Если друг оказался вдруг, Спасите наши души
И. Денежкина	Дай мне!

Vizuálne umenie	
Андрей Рублёв	Троица
Илья Репин	Не ждали, Бурлаки на Волге, Портрет Толстого, Портрет Мусоргского, Иван Грозный и его сын Иван, Запорожцы пишут письмо турецкому султану
Иван Крамской	Неизвестная, Христос в пустыне
Василий Суриков	Переход Суворова через Альпы, Утро стрелецкой казни
Исаак Левитан	Золотая осень, Берёзовая роща
Архип Куинджи	Берёзовая роща, Море, Крым
Иван Шишкин	Берёзовая роща, Дубовая роща, Рожь, Утро в сосновом лесу
Валентин Серов	Девочка с персиками, Пётр I, Анна Павлова
Виктор Васнецов	Алёнушка, Богатыри, Иван-Царевич на Сером Волке, Прощание Олега с конём
Василий Перов	Тройка, Проводы покойника, Приезд гувернантки в купеческий дом
Алексей Саврасов	Грачи прилетели
Марк Шагал	Автопортрет, День рождения, Синий дом, Вечер у окна, Летящая повозка, Над городом, Прогулка
Василий Кандинский	Москва, Казаки, Жёлто-красно-голубое, Композиция VII
Казимир Малевич	Крестьянки с ведрами, Чёрный супрематический квадрат, Супрематическая композиция
Михаил Врубель	Демон, Царевна-Лебедь, Тамара и Демон
Александр Дейнека	Бег
Ираклий Тоиндзе	Родина – мать зовёт
Эрнст Неизвестный	Д. Шостакович, Мыслитель
К. Перов-Водкин	Купание красного коня
Любовь Попова	Портрет философа
Елена Романова	Автопортрет
Наталья Гончарова	В мастерской художника
Вера Мухина	Рабочий и колхозница
Анна Голубкина	Старость
Владимир Фаворский – график, Георгий Верейский – график, Александр Родченко – график и фотограф	

Архитекторы: Василий Баженов, Бартоломео Растрелли, Константин Мельников, Владимир Татлин, Скульптор: Зураб Церетели	
Hudobné umenie	
Михаил Глинка	Иван Сусанин
Александр Бородин	Князь Игорь
Римский-Корсаков	Садко, Сказка о царе Салтане
Модест Мусоргский	Борис Годунов, Картинки с выставки
Пётр Чайковский	Щелкунчик, Лебединое озеро, Евгений Онегин, Спящая красавица
Сергей Прокофьев	Пётр и волк, Ромео и Джульетта, Золушка
Дмитрий Шостакович	Симфония № 7 (Ленинградская)
Сергей Рахманинов	Цыганское каприччио, романсы
Игорь Стравинский	Петрушка, Жар-птица, Весна священная
Фёдор Шаляпин	оперный певец, актёр
Елена Образцова	оперная певица, актриса
Святослав Рихтер	пианист
Давид Ойстрах	скрипач
Мстислав Ростропович	виолончелист, пианист
Владимир Высоцкий	поэт, прозаик, актёр театра и кино, певец
Булат Окуджава	поэт, певец, композитор,
Алла Пугачёва	певица, композитор, актриса
Syntetické umenie	
Майя Плисецкая, Анна Павлова, Михаил Барышников, Галина Уланова, Вацлав Нижинский, Рудольф Нуреев, Михаил Барышников – балерины и танцовщики, артисты балета	
Константин Станиславский	театральный режиссёр, актёр и педагог, реформатор театра
Юрий Любимов	театральный режиссёр, режиссёр оперы
Сергей Эйзенштейн	кинорежиссёр
Григорий Александров	кинорежиссёр, сценарист, актёр
Андрей Тарковский	кинорежиссёр, сценарист
Андрей Кончаловский	кинорежиссёр, сценарист, кинопродюсер
Никита Михалков	кинорежиссёр, актёр, сценарист
Олег Меньшиков	актёр театра и кино, театральный режиссёр
Владимир Машков	актёр
Всеволод Мейерхольд	театральный режиссёр, актёр
Мария Ермолова	актриса
Любовь Орлова	актриса театра и кино
Сергей Бондарчук	актёр, кинорежиссёр, сценарист

Сергей Бодров (ст., и мл.)	кинорежиссёр, сценарист
Василий Шукшин	кинорежиссёр, актёр, писатель, сценарист
Иннокентий Смоктуновский	актёр театра и кино
Сергей Образцов	актёр и режиссёр кукольного театра
Евгений Вахтангов	актёр, театральный режиссёр
Олег Табаков	актёр и режиссёр театра и кино
<p>Фильмы: Броненосец Потёмкин, Андрей Рублёв, Иваново детство, Судьба человека, Утомлённые солнцем, Баллада о солдате, Летят журавли, Кавказский пленник (фильм, 1996), И зоры здесь тихие, Анна Каренина, Маленькая Вера, Сорок первый, Жестокий романс, Кавказская пленница, Служебный роман, 12, Сибирский цирюльник, Солярис, Калина красная, Мы из будущего...</p>	
<p>Zberatelia a organizátori kultúrneho života v Rusku – mecenáši umenia</p>	
<p>Савва Мамонтов, Иван Морозов, Павел Третьяков, Сергей Дягилев, Сергей Боткин, Сергей Щукин, Алексей Бахрушин...</p>	

7.2 HISTORICKÁ KULTÚRA

Osobnosti ruskej histórie a politického života: Nestor, Oleg, Vladimír, Jaroslav Múdry, Vladimír Monomach, Ivan IV. Hrozný, Dmitrij Donskoj, Alexander Nevskij, Jurij Dolgorukij, Peter I., Katarína II., Alexander II., Mikuláš II., Suvorov, Kutuzov, Lenin, Stalin, Kolontajová, Žukov, Chruščov, Brežnev, Gorbačov, Jeľcin, Lichačov, Sacharov

Udalosti: Kyjevská Rus, Prijatie kresťanstva, Kulikovská bitka, Moskovská Rus, Lžidimitriáda, Impérium Romanovovcov, Bitka pri Slavkove 1805, Vlastenecká vojna 1812, Povstanie dekabristov 1825, Zrušenie nevoľníctva 1861, Revolúcia 1917, Veľká vlastenecká vojna, Obdobie odmäku (ottepel'), Perestrojka...

7.3 GEOGRAFICKÁ KULTÚRA A UMELECKO-HISTORICKÉ PAMIATKY MIEST

Pohoria, jazerá, rieky, polostrovy, ostrovy: Ural, Kaukaz, Altaj, Volga, Jenisej, Don, Neva, Angara, Lena, Ob, Irtyš, Amur, Bajkal, Onežské a Ladožské jazero, Kaspické more, Kamčatka, Čukotka, Tajmír, Kola, Sachalín, Kurily...

Nové a staré názvy veľkých miest a oblastí: Moskva, Sankt-Peterburg, Leningradská oblasť, Kaliningradská oblasť, Jakutsko – Sacha, Nižný Novgorod, Jekaterinburg, Volgograd, Kiži, Kolomenskoje, Zolotoje koľco, Sergijev Posad – Zagorsk, Novgorod, Vladivostok, Murmansk, Michajlovské, Jasná Poľana, Čajkovského dom – múzeum v Kline, Petrodvorec, Cárské Selo, Penaty, Przevalsk, Melichovo, Abramcevo...

Pamiatky Moskvy a Petrohradu: Chrám Vasilija Blaženého, Kremel', Červené námestie, Veľké divadlo, Malé divadlo, Detské divadlo, Divadlo Obrazcova, Tretiakovská galéria, MGU, Šeremetievo 2, Lužniki, Puškinovo múzeum výtvarného umenia, Ostankino, Arbat,

Novodevičí cintorín a kláštor, Divadlo na Taganke, Chrám Krista Spasiteľa, Moskovské metro, Historické múzeum, Monument Petra I., Puškinov pamätník,

Medený jazdec, Ermitáž, Zimný palác, Smoľný palác, Alexandrovský stĺp, Zajačí ostrov, Petropavlovská pevnosť, Ruské múzeum, Nevský prospekt, Isaakijevský chrám, Piskarevský cintorín, Letný sad, Mariinské divadlo, budova Admirality...

7.4 VEDA A TECHNIKA

Osobnosti: Lomonosov, Mendelejev, Mičurin, Pavlov, Landau, Ciolkovskij, Pirogov, Kurčatov, Tupolev, Koroľov, Gagarin, Tereškovová, Filatov, Amosov...

7.5 LINGVOKULTUROLÓGIA

Pojmy: Matrioška, Chochloma, Palech, Žostovské podnosy, Dymkovská hračka, Bogorodská hračka, Pavlovska šatka, Vologodské krajky, sarafan, valenky, lapti, ušanka, balalajka, samovar, bliny, boršč, peľmene, šči, kvas, Sočel'nik, Maslenica, Roždestvo, Venčanije, Pascha, Novosel'je, "baňa", trojka, Sputnik, Lunochod, biele noci, kopejka, rubel', Peredvižniki, Mocná hústka, Koník-hrbáčik, sedemmil'ové čižmy, obrus prestri sa, šapka-nevidimka, Ivanuška Duračok, Košcej Nesmrteľný, Vasilisa Prekrásna (Premúdra), lietajúci koberec, ZAGS, MCHAT, ZSSR, SNŠ, NEP, „Sovremennik“, Ruské sezóny, Dubna, Hviezdne mestečko, Ruská federácia, Federálne zhromaždenie, Rada federácie, Štátna дума, glasnosť, perestrojka...

Použitá literatúra

GÁBRIŠOVÁ, E. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z ruského jazyka Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 86 s. ISBN 978-80-89225-91-0.

KOLLÁROVÁ, E. *Kulturologické smerovanie cudzojazyčnej edukácie*. Banská Bystrica, 2004.

KOLLÁROVÁ, E. *Hovory o kulturologickom smerovaní cudzojazyčnej edukácie*. Bratislava, ŠPÚ, 2013. ISBN 978-80-89070-58-9.

Kol. autorov. *Rusko-slovenský frazeologický slovník*. Slovenské pedagogické nakladateľstvo: 1998.

Kol. autorov. *Rusko-slovenský a slovensko-ruský veľký slovník*. Lingea: 2011. 1357 s. ISBN 978-80-89323-27-2.

Kol. autorov. *Slovensko-ruský hovorník*. Lingea: 2008. 399 s. ISBN 978-80-89323-05-0.

RIES, L.; KOLLÁROVÁ, E. (eds.) *Svet cudzích jazykov DNES. Inovačné trendy v cudzojazyčnej výučbe*. DIDAKTIS, 2004. 188 s. ISBN 80-89160-11-5.

SOVÁKOVÁ, J. a kol. *Prehľad ruskej literatúry*. Fraus: 1999.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky: učenie sa, vyučovanie a hodnotenie (Franko, Š: slovenský preklad). Bratislava: ŠPÚ, 2006. 252 s. ISBN 80-58756-93-5. Revidované vydanie 2013.

Inovovaný ŠVP pre gymnáziá so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom; Jazyk a komunikácia; Druhý vyučovací jazyk, úroveň C1. Bratislava: ŠPÚ, 2015. Dostupné na internete: http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/druhy_vyucovaci_jazyk_uroven_c1_g_5_r.pdf